

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Disp. V. De satu naturæ reparatæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

peccato originali decedentes habere beatitudinem naturalem, in fruitione Dei ut ultimis naturalis consistentem; quod à D. Augustino sem. 14. de verbis Apostoli, ut dogma Pelagianum rejicitur, & à nobis fusè impugnabitur, in Tractatu de peccatis. Unde

Melius respondetur, quod homo in statu naturæ lapsæ, per originale peccatum non est avertens à Deo ut ultimo fine naturali, avertione positiva, sed duntaxat privativè illius conversionis ad talem finem, non quæ esset in statu naturæ puræ, sed quæ esset in statu justitiæ originalis: cum enim homo naturaliter consistet ex duplici appetitu opposito, nimirum rationali, inclinante ad bonum honestum & rationi consonum; & sensibili, ad bonum sensibile rationi contrarium pertrahente; non exigit ex sua natura applicari à Deo ad amorem boni honesti, vel boni sensibilibus determinatè & in particulari, nec per consequens ad dilectionem Dei, ut authoris naturæ, sed duntaxat ad amorem boni ut sic, & beatitudinis in communi, ex quo per discursum rationis, & electionem voluntatis, se movere possit ad querendam beatitudinem in particulari in bono honesto, vel in bono sensibili, in Deo vel in creatura, ut supra annotavimus: quare si fuisset conditus in statu naturæ puræ, in primo instanti usus rationis fuisset avertens à Deo, etiam auctore naturæ, non quidem avertione privativè & culpabili, sicut in statu naturæ lapsæ, sed pure negativè & inculpabili; caruisset enim conversione ad Deum ut naturæ auctorem, non propter aliquam culpam præcedentem, sed ob defectum naturalis conditionis. Unde hoc argumentum probat quidem minores esse vires hominis in natura lapsæ, quàm in natura integra, non tamen quàm in natura pura.

Obijciunt ultimò Adversarii cum Alvare disp. 5. de auxiliis: Homo in puris naturalibus conditus possit ex viribus propriis, & cum solo generali Dei concursu, Deum ut auctorem naturæ super omnia dilectione efficaci diligere; cum ad hoc naturali præcepto teneretur, & sine potentia non fieri obligatio: Sed homo in statu naturæ lapsæ actum dilectionis Dei efficacem & perfectum cum solis viribus naturalibus, & generali Dei concursu, elicere nequit, ut communiter docent nostri Thomistæ in Tractatu de gratia; & nos ibidem ostendimus: Ergo in statu naturæ lapsæ minores habet vires, quàm habuisset in statu naturæ puræ.

Respondet negando Majorem: nam ut dicemus in Tractatu de gratia, licet homo in puris naturalibus conditus, Deum ut auctorem naturæ possit efficaci dilectione super omnia diligere sine gratia, seu auxilio ordinis supernaturalis (quod status puræ naturæ excluderet) non tamen ex propriis viribus, & cum solo generali Dei concursu, sed ad hoc indigeret auxilio speciali ordinis naturalis, quod status puræ naturæ non excluderet, ut infra ostendemus: unde tale auxilium homini in puris naturalibus condito Deus offerret, quotiescunque præceptum dilectionis urgeret, hoc exigente suæ providentiæ suavitate, quæ nunquam impossibilia præcipit. Dices: Ut homo lapsus, existens in peccato mortali, efficaciter Deum naturæ Auctorem super omnia diligat, indiget non solum auxilio speciali ordinis naturalis, sed etiam auxilio supernaturali, & gratiâ habituali, ut docent nostri Thomistæ in Tractatu de gratia, & colligitur ex

Tom. II.

A S. Toma 1. 2. quæst. 109. artic. 3. ubi docet ad dilectionem Dei indigere hominem lapsum gratia sanante, quo nomine gratia habitualis intelligitur; ut constat ex artic. 4. sequentis: Ergo etiam in statu naturæ puræ homo indigeret auxilio speciali ordinis naturalis, ad actum efficacem dilectionis Dei elicendum nihilominus stat, illum in statu naturæ lapsæ minores habere vires, quàm habuisset in statu naturæ puræ.

Respondeo distinguendo Antecedens: indiget auxilio supernaturali, & gratiâ habituali, per modum principii elicentis, & dantis vires ad talem actum elicendum, nego Antecedens: per modum principii expedientis ab impedimento peccati, seu removens prohibens, nimirum avertionem à Deo ut ultimo fine, concedo Antecedens, & nego Consequentiam. Solutio patebit ex dicendis in Tractatu de gratia, ubi examinabitur, an etiam homo justus indigeat auxilio supernaturali ad talem dilectionem elicendam. Ibi etiam fusè agemus de necessitate gratiæ in homine lapsò ad bene operandum, & ostendemus quod si illa in statu innocentie & integritatis homini sano ad rectè operandum necessaria fuit, à fortiori in statu naturæ lapsæ, homo debilis & infirmus eam indiget, juxta illud Ezechiel. 15. *Quid fiet de ligno vitis? etiam cum esset integrum, non erat aptum ad opus: quanto magis cum illud ignis devoraverit, & combusserit, nihil ex eo fiet operis.* Ubi quamvis historico sensu cives Hierosolymitanos intelligat Hieronymus, sensu tamen spirituali, intelligitur natura humana; ac si diceretur: Si natura humana, etiam integra, ex se non erat apta atque sufficiens suâ solâ virtute ad diligendum Deum, & rectè operandum, absque influxu vitis, sive auxilio gratiæ divinæ, quomodo illud agere potest, cum per peccatum corrupta & extenuata est?

57

Diff. 6.
art. 4.

DISPUTATIO V.

De statu naturæ reparata.

Hic est quartus naturæ humanæ status, in quo nunc versamur, & in quo per Christi gratiam à peccato liberari, & salutem consequi possumus. Pauca autem de illo hic occurrunt dicenda, quia exacta illius explicatio ad Tractatum de gratia pertinet.

ARTICULUS PRIMUS.

An primi parentes peccati sui veniam & eternam salutem consecuti fuerint?

Ratio dubitandi sumitur ab exemplo Angelorum, quibus via concessa non est ad remissionem peccati obtinendam: idem enim judicandum videtur de hominibus in statu innocentie peccantibus: tum quia tantâ facilitate poterant cavere peccatum, ac Angelis: tum etiam quia non minoribus donis & beneficiis fuerant à Deo præventi. Unde olim Encratitæ dixerunt, Adamum non fuisse per penitentiam à peccato suo liberatum. Tatianus verò dixit Adam & Evam damnatos esse, ut referunt Augustinus hæresi 25. Epiphanius hæresi 46. Eusebius lib. 4. Historiæ cap. 25. & Alphonfus à Castro verbo Adam hæresi 1. Aliqui etiam ex Scripioribus Catholicis antiquis, qui librum Sapientiæ ut canonicum non

Yyy 3

acmit.

admittebant, rem hanc dubiam & incertam esse dixerunt, quia extra illum librum nihil de hac re in Scriptura sacra invenitur. Ita opinatus est Rupertus lib. 1. in Genesim cap. 30. & 31. Pro veræ & Catholicæ sententiæ declaratione.

2 Dico primò, Adamum per pœnitentiam peccati sui veniam fuisse consecutum, & in gratiam Dei restitutum.

Probatur conclusio ex Scriptura: dicitur enim Sapient. 10. *Hec (id est sapientia) illum qui primus formatus est à Deo Patre orbis terrarum: cum solus esset creatus, custodivit & eduxit illum à delicto suo: id est à peccato suo illum liberavit, & in gratiam restituit, non enim aliter homo à peccato educitur. Unde licet ex hoc loco non colligatur evidenter Adamum esse beatum, bene tamen illum à primo peccato fuisse justificatum; cumque Tridentinum sess. 4. definierit librum Sapientiæ esse canonicum, de fide certum est, Adamum suæ primæ transgressionis veniam fuisse consecutum. Quod etiam colligitur ex Apostolo 1. ad Corinth. 15. dicente: *Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur.* Ex quo infert Irenæus infra citandus, quod si filii Adæ per Christum liberantur, multò magis ipse Adam liberatus fuit. Nam cum Christus venerit ad expugnandum demonem, & quos tenebat captivos, Adamum scilicet, & filios suos, redimendos, injustum videretur, filios Adæ, & non parentem ipsum à captivitate liberare.*

3 Accedit suffragium SS. Patrum, qui id unanimitè ferè consensu affirmant: Irenæus enim lib. 3. cap. 37. ait quod Adamus transgressionis fecit pœnitentiam: pœnitentibus autem largitur benignitatem suam Deus. Et hanc pœnitentiam dicit ostendisse Adamum, sciendo sibi cincturum ex foliis ficus, quæ carnè possent affligere. Asserit etiam ibidem, eos qui contradicunt saluti Adæ, consequenter dicere, non invenisse Christum ovem perditam. Tertullianus vero lib. 1. contra Marcionem cap. 25. ait Deum non maledixisse Adam nec Evam, ut restitutionis candidatos, in confessione revelatos. Gregorius lib. 6. Epist. 31. alias cap. 195. dicit quod Adam per pœnitentiam ad vitam rediit. Augustinus demum, Epiphanius, & alii, erroris damnant Encratitas id negantes, ut videre est apud Alphonsum à Castro supra citatum.

Indicia vero seu conjectura hujus veritatis tres assignari possunt, una ex parte Dei, alia ex parte Christi, & tertia ex parte ipsius Adam, quas refert Suarez lib. 4. de amissione status innocentie cap. 9. Deus enim post lapsum benignissimè tractavit Adamum, & magnam ejus curam gessit, illum ad pœnitentiam provocando, corrigendo, & leviter puniendo, ut eleganter expedit Chrysostomus homil. 7. ad populum sub finem. Verisimile etiam est, Adamum post peccatum expressam fidem Christi Redemptoris habuisse, ac in eo sperasse. Ille demum post peccatum magnam in se mutationem expertus est, vidit enim se donis & privilegiis justitiæ originalis, Paradisi terrestri habitacione, Angelorum consortio & familiaritate, aliisque innumèris gaudiis & privilegiis, quibus in felicissimo innocentie statu fruebatur, privatum esse: quæ vehementer illum ad pœnitentiam provocarunt, ut unusquisque facile considerare potest.

4 Addit Pererius lib. 6. in Genesim, ad illa verba: *Fecit quoque Dominus Deus Adæ & uxori ejus tunicas pelliceas, & induit eos, Deum eo vestitu indicare voluisse, quemadmodum Adamus, & qui-*

A vis peccatorum, nuditatem animæ suæ, ob frigiditatem peccati obtegere deberet. Etenim polles mortuorum animalium figurabant virtutem pœnitentiæ, per quam moriendum est peccatis, omnesque carnales & terrena cupiditates, spiritus vigore perdomandæ ac mortificandæ sunt. Sola enim pœnitentia rite peracta, idoneum esse potest peccatorum integumentum, de quo licet intelligere illud quod dixit David: *Beati quorum remisse sunt iniquitates, & quorum relictæ sunt peccata.*

Ad rationem verò dubiandi initio adductam, quare scilicet Deus homini peccanti locum pœnitentiæ concessit, non verò Angelo, respondet Gregorius magnus lib. 4. Moral. cap. 9. his verbis: *Duas ad intelligendum creaturæ Deus fecerat, angelicam videlicet & humanam: utramque verò superbia percussit, sed una regnum carnis habuit, altera nihil infirmum de carne gessit: miserus ergo Creator, illam ad se debuit reducere quam in peccatione culpe ex infirmitate aliquid constabat habuisse, & ea amplius debuit apostatam Angelum repellere, quam cum à persistendi fortitudine corruit, nihil infirmum ex carne gessit.*

Dico secundo, Adamum salutem aeternam consecutum esse.

Colligitur ex Scriptura Sapient. 9. ubi sic dicitur: *Per sapientiam sancti sunt quicumque placuerunt tibi Domine à principio.* Quorum primus Adam numeratur versu sequenti, his verbis: *Ille illum qui primus formatus est à Deo &c.* Non solet autem Scriptura ita loqui de mortuis in peccato mortali, & damnatis, dicereque illos placuisse Deo.

Favent etiam SS. Patres: Augustinus enim lib. 2. de peccatorum meritis cap. 34. de primis hominibus ait: *Post peccatum iuste vivendo, merito creduntur per Domini sanguinem ab extremo supplicio liberati.* Hilarius in Psal. 119. *Adam (inquit) venia reservatus, & glorificatus in Christo est.* Hieronymus in cap. 1. Epistolæ ad Ephesios: *Adam à Paradiso ejectus, per Salvatorem revocandus erat.* Nazianzenus Orat. 31. de Adamo & Eva ait: *Utrumque serpens decepit, utrumque Christus passione salute donavit.* Athanasius serm. de passione aliter resurgente Salvatore, cum eo & ipsum Adamum resurrexisse. Idem docet Leo IX. in cap. Hi duo de consecrat. dist. 1. Epiphanius item hæreth. 46. docet non sine mysterio Adamum sepultum fuisse in monte Calvarie, quia nimirum Adam efficaciam sanguinis Christi primus experturus erat, Demum Augustinus Epist. 92. ad Evodium ait, Ecclesiam ferè totam consentire, Christum, cum ad inferos descendit, inde Adamum liberasse.

Quod diximus de justificatione & glorificatione Adami, eadem ferè certitudine de Eva sentiendum est, nam licet Scriptura Sapient. 9. & 10. de solo Adamo mentionem faciat, aliqui tamen ex Patribus supra citatis, de utroque loquuntur. Ratio etiam suffragatur: Decuit enim Christum eripere de manu hostis illam singularem personam quam dæmon decepit, & per quam virum etiam superavit: si enim adhuc serpenti subiecta esset, res successisset juxta pœnitentiæ noquitiam, & non juxta voluntatem Dei, sic Deus esset quodammodo à serpente victus. Unde Hugo Victorinus verba illa Dei ad serpentiem: *Inimicitias ponam inter te & mulierem, ipsa conteret caput tuum,* exponens, ex illis colligit, Evam rediisse in Dei amicitiam, & dæmonem tandem vicisse.

ARTICULUS II.

An homines in statu natura reparata per Christum, intensiorem gratiam, & plura ac majora merita habeant, quam habuissent in statu innocentia, si perseverasset?

Primam affirmantem tenent D. Bonaventura in 2. dist. 29. art. 3. quæst. 6. Gabriel ibidem art. 2. & Pererius lib. 5. in Genesim disp. de gratia statûs innocentia, quæst. 5. propositione 3. ubi sic ait: Probabili conjectura arbitror, plus gratiæ dari hominibus in statu legis Evangelicæ, propter Christi adventum ac meritum, quam in statu innocentia fuisset datum. Si enim dignitas statûs innocentia requirebat, ut multum gratiæ daretur hominibus in eo statu versantibus: multo sane magis id exigat dignitas statûs Evangelicæ, cujus auctor & conditor est Christus, cujus infinitas meriti jure suo exposcit, ut plus gratiæ propter ipsum detur homini, quam fuisset ei propter dignitatem statûs innocentia tribuendum. Unde Christus dicebat Joan. 10. Ego veni ut vitam habeant & abundantius habeant. Et Apostolus ad Roman. 5. comparans peccatum Adæ cum gratia Christi, ait non sicut delictum Adæ, ita fuisse Christi donum, sed hoc fuisse illo abundantius & ubi abundavit, superabundasse gratiam. Unde Bernardus in sermone super hæc verba Apocal. Signum magnum apparuit in cælo, hæc scribit: Vehementer nobis vir unus & mulier una nocuerunt, sed gratia Deo, per unum nihilominus vitam, & mulierem unam, omnia restaurantur, nec sine magno favore gratiarum: neque enim sicut delictum, ita & donum, sed excedit damni estimationem beneficii magnitudo. Sic nimirum prudentissimus & clementissimus artifex quod quassatum fuerat non confregit, sed utrius omnino refecit, ut nobis novum formaret Adam ex veteri, & Evam transfunderet in Mariam.

Hæc opinio probabilitate non caret, eique attestare videtur Serra infra quæst. 95. art. 5. ubi exponens conclusionem illam D. Thomæ, quæ asserit quod opera primi hominis fuerunt efficaciora ad merendum, quam nostra, subdit: Hæc conclusio intelligenda est de operibus primi hominis, & nostris, consideratis ex vi conditionis utriusque statûs, natura scilicet lapsæ & integra absolute: non si consideremus in statu natura lapsæ copiosam Christi redemptionem: ejusque virtutem, quæ, ut capere nostram abundantiam gratiæ & meritum in statu in membra, quodque ipse dixit Joan. 10. Ego veni ut vitam habeant & abundantius habeant, majora sunt merita hominum nunc, quam si Adam non peccasset. Pro resolutione hujus difficultatis.

Dico breviter, si status innocentia durasset, communis quidem ac vulgaris hominum multum, intensiorem gratiam, & plura ac majora merita habuisset, quam ordinariè in hominibus lapsis communi modo viventibus inveniuntur: magna tamen in statu natura lapsæ, & per Christum reparatæ, iustorum & sanctorum multitudo invenitur, quæ in intensione gratiæ, & in excellentia, multitudine, & varietate meritum, superat iustos & sanctos qui fuissent in statu innocentia. Colligitur ex D. Thoma in 2. dist. 29. quæst. 1. art. 3. ubi sic ait: Considerando statum ad statum universalius homo ante peccatum ampliori gratia præditus fuisset, quam post: sed tamen non est inconveniens quod aliquis potest statum peccati, multo

A majorem gratiam habeat, quam aliqui habuissent etiam in primo statu, eo quod gratia non tantum datur secundum mensuram naturalis virtutis seu capacitatis, sed secundum conatum, quem contingit esse majorem in eo qui minoris virtutis est: sicut etiam dicitur de comparatione hominum novi & veteris testamenti.

Prima pars hujus conclusionis probatur: In statu natura lapsæ, & per gratiam Christi reparatæ, vulgaris & communis hominum multitudo, sequitur impetum natura corruptæ, pluraque committit peccata, quibus ponit obicem divinæ gratiæ, & merito vitæ æternæ; quia nimirum, licet natura humana per gratiam sanctetur quantum ad mentem, remanet tamen in ea corruptio & infectio quantum ad carnem, per quam servit legi peccati, ut ait S. Thomas 1. 2. quæst. 109. art. 9. Econtra verò in statu innocentia, cum nulla esset concupiscentia, & corruptio carnis, ad peccandum inclinans, homines minores & rariores peccandi occasiones, & plures bene operandi habuissent, subindeque rarius peccassent, quam in statu natura corruptæ, & per consequens in illis copiosior gratia fuisset, nullo obstaculo in humana natura invento, ut ait S. Thomas infra quæst. 95. art. 4. unde cum quantitas meriti ex parte gratiæ attendatur, ut ibidem ait idem S. Doctor, si status innocentia durasset, communis ac vulgaris hominum multitudo, plura ac majora merita habuisset, quam ordinariè in hominibus lapsis communi modo viventibus inveniuntur.

Quod verò in statu natura lapsæ, & per Christum reparatæ, magna sit iustorum & sanctorum multitudo, qui in intensione gratiæ, & in excellentia, multitudine, ac varietate meritum, superant iustos & sanctos qui fuissent in statu innocentia, si perseverasset, patet in Joanne Baptista, Apostolis, innumeris Martyribus, Confessoribus, Monachis, ac Virginibus, qui mirabile vitæ genus duxerunt, & opera virtutum stupenda fecerunt. Hic enim plane videtur esse quasi proprius & singularis effectus incarnationis & redemptionis Christi. Et per hoc facile explicantur testimonia Scripturæ & SS. Patrum, à Pererio adducta, facileque intelligitur quomodo Christus venit ut homines vitam abundantius habeant, & ubi abundavit delictum, superabundet & gratia, nobisque plus boni ex meritis Christi adveniat, quam perdideramus per peccatum Adami, & damni estimationem, beneficii magnitudo excedat. Quapropter Gregorius culpam Adæ felicem appellare non dubitavit, cum illius occasione tot & tanta in genus humanum redundaverint bona, præsertim verò insigne illud decus unionis hypostaticæ, quæ, ut ait Augustinus, ad eam naturam humanam egressa, ut quo ascenderet altius non habuerit.

ARTICULUS III.

In quo differat gratia statûs natura lapsæ, & per Christum reparatæ, à gratia statûs innocentia?

§. I.

Pramittuntur quæ ferè apud omnes sunt certa.

Certum est in pluribus differre gratiam statûs natura lapsæ reparatæ, quam medicinalem vocant,

vocant, à gratia statûs innocentia, quæ gratia sanitatis appellari solet: & in primis in eo quod omnis gratia medicinalis fit ex Christi meritis, unde gratia Christi appellatur; gratia verò sanitatis ex illis non fit, ut in Tractatu de Incarnatione fusc ostendemus. Secundo differunt in hoc quod gratia sanitatis ad id tantum fuit collata, ut homo sanctitatem & innocentiam acceptam conservaret; gratia verò medicinalis ad hoc datur, ut à varijs peccati originalis & actualis vulneribus perfecte sanetur; quamvis hanc perfectam sanitatem non assequatur in hac vita, sed tantum in patria. Nam ut ait S. Thomas hic quæst. 109. art. 9. *Licet natura humana per gratiam sanetur quantum ad mentem, remanet tamen in ea corruptio & infectio quantum ad carnem, per quam servit legi peccati, ut dicitur ad Roman. 7. Remanet etiam quedam ignorantia obscuritas in intellectu, secundum quam, ut etiam dicitur ad Roman. 8. quid oremus sicut oportet nescimus.* Et art. 10. ad 3. dicit, quod etsi reparatio gratia Christi hic fit inchoata quantum ad mentem, nondum tamen est consummata quantum ad carnem, quod erit in patria. Item supra quæst. 85. art. 5. ad 2. *Oportet (inquit) quod ad immortalitatem & impassibilitatem glorie que in Christo inchoata est, & per Christum nobis acquisita, perveniamus, conformati prius passionibus ejus: unde oportet quod ad tempus ejus passibilitas in nostris corporibus remaneat, ad impassibilitatem glorie promerendam conformiter Christo.* Quam etiam rationem insinuat Tridentinum sess. 5. cap. 5. ubi docet quod quamvis per baptismum reatus omnis peccati originalis penitus tollatur, remanet nihilominus in baptizatis concupiscentia, seu fomes peccati, qui ad agonem in nobis relictus est, cum, teste Apostolo, non coronetur, nisi qui legitime certaverit. Hæc in confesso sunt apud omnes. Unde

14 *Dux tantum hic supersunt difficultates, breviter discutiendæ. Prima est, an gratia sanitatis in eo præsertim differat à gratia medicinali, quod gratia sanitatis homo, si vellet, dissentire posset; gratia verò medicinalis necessario assensuratur, ut illi dissentire non valeat: Hanc enim utriusque differentiam assert Calvini in Antidoto Concilij Tridentini ad sess. 6. articulo 5. ubi in Patres Tridentinos invehitur, quod dicendo hominem in statu naturæ lapsæ posse gratiam oblatam abjicere, eique dissentire si velit, id gratia medicinali tribuant, quod erat proprium gratia sanitatis; ipsique hac de causa Pelagianismi notam inurit.*

Idem ante Calvinum docuerat Lutherus, præcipue in libro de servo arbitrio, quem idcirco Concilium Senonense, contra ejus errores celebratum anno 1528. merito affirmat in Manichæismum incidisse, quando Pelagianismum vitare conatus est, ut solent hæretici ab uno extremo declinare in aliud oppositum. Ejus Concilij verba sunt in præfatione, longè post initium: *In errorem Manichæi incidit Lutherus, dum nimis anxie & scrupulose devitat Pelagium: metuens namque liberum arbitrium cum Pelagio esse, omne bonum opus quod est in homine, Deo tribuit, & divinæ gratiæ nihil prorsus libero arbitrio: sicque tollens omnino liberum arbitrium Lutherus factus est Manichæus, dum refugit esse Pelagianus.*

35 *Secunda difficultas est, an gratia medicinalis Christi in eo distingatur à gratia sanitatis, quod illa moveat & determinet liberum arbitrium ad bonum: ista verò ejus nutum, seu motum, ac de-*

A terminationem expectaret, eique quantum ad efficaciam & usum subiceretur. Hanc enim esse generalem differentiam inter auxilia naturæ innocentiæ, & naturæ lapsæ, reparatæ, concedit Jansenius varijs in locis, aitque hoc discrimen esse doctrinæ de gratia ab Augustino traditæ: *basim; veram clavim, quæ aditus in scripta ejus apeririendus est; annulum qui cæterorum dogmatum catenam trahit; & veluti filium Ariadnetum, quo nisi quis regatur, tota ejus doctrina merus labyrinthus erit.*

§. II.

Prima difficultas expeditur, errorque Lutheri & Calvini proscrivitur

B *Deo Primo: Gratia medicinalis Christi non necessitat voluntatem ad consensum, sed in ea relinquit dissentendi potentiam: subindeque fictitia est illa differentia, quam Calvinus inter gratiam medicalem & gratiam sanitatis constituit.*

Conclusio est certa de fide, definita in Concilio Senonensi contra Lutherum, decreto hinc 15. ubi dicitur, *non esse tale Dei tributis auxilium, cui resisti non possit: & in Tridentino contra Calvinum sess. 6. can. 4. his verbis: Si quis dixerit liberum arbitrium à Deo motum & excitatum &c. non posse dissentire si velit anathema sit.*

Favent etiam SS. Patres, præsertim Augustinus, cujus autoritate Calvinus suum dogma propugnare maxime conatur. Nam lib. de corrept. & gratia cap. 8. ait, quod gratia causatur nobis liberam voluntatem. Et de spiritu & lit. cap. 34. hæc scribit: *Profecto ipsum velle credit Deus operatur in homine: & in omnibus misericordia ejus prævenit nos: consentire autem vocati Dei, vel dissentire ab ea, proprie voluntatis est.* Quibus verbis duo Augustinus inter se conciliat, quæ ab hæreticis nullâ arte sociari posse dicuntur: alterum, Deum per gratiam suam efficacem operari in nobis velle & credere, id est quicquid boni agimus: alterum, ita hæc operari, ut tamengratia, per quam ea facit, dissentire possimus. Unde etiam D. Prosper lib. 2. de vocat. gent. cap. 2. eisdem asserit: *Deus (inquit) ad obediendum sibi ipsum velle sic donat, ut etiam perseveraturus illam persistet, quæ potest nolle, non auferat. Et similiter D. Thomas quodlib. 1. art. 7. ad 2. his verbis: Deus movet omnia secundum modum eorum: & ideo divina motio à quibusdam participatur cum necessitate à natura autem rationali cum libertate, propter hæc quod virtus rationalis se habet ad opposita: & ideo si Deus movet mentem humanam ad bonum, quod tamen potest huic motioni resistere. Quibus verbis S.*

E *Doctor conclusionem nostram & docuit, & probavit: Motio enim divina gratiæ, quamvis sit efficacissima, & infallibiliter inferat suum effectum, utpote à Dei omnipotentia, & infusa suæ voluntatis efficacia descendens; attemperatur tamen & accommodatur naturæ subiecti quod movet: quare sicut causas necessarias movet ad unum per modum naturæ, non relinquendo in eis potentiam ad oppositum, quia hoc ipsarum natura exigit; ita liberæ movet ad unum per modum liberi, id est sub indifferenti potestatis rationis, & cum potentia ad oppositum. Ubi dicit earum conditio ac libertas expolitur. Ubi idem Doctor Angelicus qu. 6. de malo art. 1. ad 3. rectè etiam ad propositum dicit, quod Deus movet voluntatem immutabiliter, propter efficaciam vi-*

quid motus huius, quia defecere non potest, (ecce efficaciam divinam motus, peritiam non ex Dei præcipientia, futurum nostram voluntatis consensum explorante, sed ex efficacia infinita divinæ voluntatis, ipsam in nobis efficiente) sed propter naturam voluntatis motus, quæ indifferenter se habet ad diversa, non inducitur necessitas, sed manet libertas: ecce eisdem motus dulcedinem & suavitatem, naturam voluntatis accommodatam, quæ non lædit sed perficit libertatem, nec absumit sed relinquit differentiam potentiam. Hinc Sacra Scriptura, ut huius motus efficaciam & suavitatem designet, gratiam Spiritus sancti interdum sub figura turbini seu venti vehementissimi, aliquando verò sub specie dulcisephyri & auræ lenissimæ nobis exhibet. Hinc etiam sponsa Cantic. 1. dicit: Trahe nos, curramus in odorem unguentorum tuorum. Trahe nos: en divina gratia in trahendis cordibus efficacissima potestatem. Curramus in odorem unguentorum tuorum: eum miram & ineffabilem eius suavitatem; nihil enim unguento suavis, quo non læditur, sed perficitur motiva facultas, & facile mobiles redduntur potentia.

§ III.

Alia difficultas resolvitur, & sententia Lan-
si mi breviter confutatur.

Dico secundo: Homo in statu innocentie indigebat efficaci motione ad singulos actus, sicut in statu naturæ lapæ; licet tunc eam solam egeret, ratione subordinationis quam qualibet creatura habet ad Deum in operando: in hoc vero ulterius indigeat eam, ob naturam corruptiorem & debilitatem. Ita D. Thomas 1. 2. quæst. 109, art. 1. ubi sic dicitur: Manifestum est, quod sicut motus omnes corporales reducuntur in motum celestium corporum, sicut in primum movens corporale, ita omnes motus tamen corporales quam spirituales reducuntur in primum movens simpliciter, quod est Deus. Et ideo quantumcumque natura aliqua corporalis vel spiritualis **PO- NATURÆ PERFECTA**, non potest in suum actum procedere, nisi moveatur à Deo. Et art. 2. ait: Natura hominis potest dupliciter considerari, uno modo in sui integritate, sicut fuit in primo parente ante peccatum: alio modo secundum quod est corrupta in nobis post peccatum primi parentis: secundum autem utrumque statum natura humana indiget auxilio divino ad faciendum vel volendum quodcumque bonum, sicut primo movente, ut dictum est, scilicet articulo præcedenti. Quod repetitur in fine corporis eiusdem articuli secundi, dicens: In utroque statu indiget homo auxilio divino, ut ab ipso moveatur ad bene agendum. Denique art. 9. eiusdem questionis docet quod in statu naturæ corruptæ homo, etiam in gratia existens, indiget prædicta motione, propter duo: primum quidem ratione generali, propter hoc quod, sicut supra dictum est (art. 2.) nullatenus creata potest in quemcumque actum procedere, nisi virtute motionis divinæ: secundum ratione speciali, propter conditionem status humanæ naturæ, quæ quidem licet per gratiam sanetur quantum ad mentem, remanet tamen in ea corruptio & infirmitas quantum ad carnem, per quam servus legi peccati. Ex quo patet, quod cum ratio ista specialis non haberet locum in statu naturæ integræ, in eo homo egeret divinam motionem, ex uno solum capite, nimirum ratione subordinationis quam qualibet creatura habet ad Deum in operando. Deus enim (inquit idem sanctus Doctor in 2. distinctione 24. quæst. 1. articulo 4. ad 1.) operatur in voluntate & natura: sicut pri-

A ma causa in secundis; & ideo sine ipso adjuvante, nec lapis in esse conservaretur, nec deorsum tenderet. Similiter etiam nec humana natura (quamvis integra) sine eo vel consistere potest, vel rectum motum voluntatis habere. Unde etiam Augustinus Epistola 106. ait: Natura humana, etiam si in illa integritate in qua condita est permaneret, nullo modo seipsam, Creatore suo non adjuvante, servaret. Et 12. de civitate cap. 9. docet quod Angeli bonam voluntatem, quæ meliores essent, nisi operante adiutorio Creatoris habere non possent. Ad stipulam etiam Divus Bernardus in libro de gratia & libero arbitrio, columnâ 7. ubi hæc scribit: Nostra quippe voluntas bona, à bono Deo creata, perfectatamen non erit, quousque suo Creatori perfectè subjecta sit. Absit tamen ut ipsi sui ipsius perfectionem Deo autem tantum creationem tribuamus: cum longe nimirum melius sit esse perfectum, quam factum, & à se ipso nefas videatur, Deo quod minus, nobis quod excellentius sit attribueret.

Plura alia Sanctorum Patrum testimonia, variasque rationes in eiusdem veritatis confirmationem, in Tractatu de voluntate Dei adduximus, ibique præcipua Janfenii fundamenta confutavimus; unde ad hunc locum Lectorem remittimus, ne eadem inutiliter repetamus.

Disp. 5.
art. 7.

DISPUTATIO, VI.

De statu naturæ puræ.

Hic est quintus & ultimus naturæ humanæ status, circa quem celebris occurrit contra Janfenium disputatio & controversia, sequentibus articulis resolvenda.

ARTICULUS PRIMUS.

An status naturæ puræ possibilis sit?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententia.

Suppono primum, quod status puræ naturæ duo importat seu requirit, unum positivum, & alterum negativum. Positivum in eo est, quod natura humana habeat quidquid est ei connaturale, seu debitum ex essentia: suæ principis, puta suas omnes proprietates, habilitates, & facultates naturales, & concursum atque providentiam Dei sibi naturaliter debitam. Negativum in eo est, quod nihil habeat indebitum, sive quod ab intrinseco non postulet, sive malum, sive bonum: hoc est, ut neque peccatum habeat originaliter sibi annexum, pœnæque reatum ex illo sequentem; neque etiam affecta sit aliquibus gratiæ donis, aut perfectionibus naturæ indebitis. Dixi ut non habeat peccatum originaliter sibi annexum: quia sicut infirmitas corporis, & morbi, qui sequuntur ex naturali conditione, non excluduntur à statu naturæ puræ; ita neque morbi animi, qui propter naturalem fragilitatem, aut libertatis usum contrahuntur, ab eodem statu excludendi sunt.

Duo ergo dicit status naturæ puræ, nempe naturam, & eius puritatem: natura includit ef-